

L. occ

OVRE
BIBLIOTHECA
IN LI INTERNATIONAL LINGUE
OCCIDENTAL

Tom 4.

EDGAR A. POE

UN DESCENSE
IN LI MAELSTROM

1931

TÁBOR 1006

CSR

BIBLIOTHÈQUE

Li AM 205b

La Chaux-de-Fonds

OVRE

Bibliotheca redactet in li international lingue
OCCIDENTAL

1. R. Rolland, **Europa e Asia.** Essay. Autorisat traduction de A. Toman. 1930.
Págines 17 + 9 (del vocab. OccFAG). Precie Kč 3,5; póndere (incl. 10% del inballage) 25 g.

Un del max eminent spiritual ductores de Europa developa ci li these que li oldissim conceptiones cosmogonic-religios de India, trovante un miraculos affirmation in li modern conquestes del naturscienties, ancor nu vell esser apt resanar li debilisat morale de Europa.

2. K. Balmont, **Ú es mi hem?** Folieton. Trad. de A. Toman. 1930.

Pág. 19 + 8 (del vocab.). Precie Kč 3,5; pónd. 25 g.

Narration, quel in discret maniere depicte li desolat situation del intelligentie russian in Moskva del annu 1920 e in un symbolic scene indica li cause de to: li fatal isolation del intellectuales in medie del propri nation.

3. R. N. Coudenhove-Kalergi, Selectet capitulo ex **Heróe o Santo:** Relativism ethical, Heroism. Renovation del idealism. Scope del ethica. Autorisat trad. de A. Deminger. 1930.

Pág. 36 + 4 (del vocab.). Precie Kč 4,5; pónd. 33 g.

Li nobli initiator de Paneuropa posl ci, in un seucion de essays, li moral fundamentes por su politic edificie del Uniat States de Europa in statu de lor nascentie.

4. E. A. Poe, **Un descense in li Maelstrom.** Novelle. Trad. de A. Toman. 1931.

Pág. 36. Precie Kč 3,5; pónd. 29 g.

Un del max ravissant del «histories extraordinari» del grand poet american, quel, juntente li frigidissim logicitá con li exuberant phantasie, es un insuperabil maestro

DR. FRITZ HAAS
WINTERTHUR

EDGAR ALLAN POE

**UN DESCENSE
IN LI MAELSTROM**

OVRE, TÁBOR, ČSR
1931

LIAM

205

PRINTERIA M. NEDVÍDEK, TÁBOR, ČSR

EDGAR A. POE

UN DESCENSE IN LI MAELSTROM

Li vias de Deo, in li Natura quam in li Providentie, tutmen ne es *nor* vias; e li actiones, tel quel noi concepte les, nequant es commesurabil con li vastitá, profunditá e ínpenetrabilitá de Su ovres, queles contene *in se un abyss plu profund quam li bronn de Democritos.*

JOSEPH GLANVILL

NOI HAT nu attiñet li sómmite del rocc max elevat. Durant quelc minutes li old mann semblat esser tro exhaustet por parlar.

«It ne es ancor tro long», il dit finli, «yo vell har guidat vos per ti ci via tam bon quam mi max yun filio; ma, it es circa tri annus que yo ha pervivet un aventure quel nequande ha experit un ente mortal — o adiminim un tal quel nequande un mann ha supervivet por racontar it — e li six hores del mortativ terrore queles yo persuffret, ha ruptet me li cópor e li anim. Vu supposi me

esser un *tre old mann*, ma yo ne es un tal.
It ha sufficet minu quam un die por far albi ti
ci capilles, nigri quam carbon, por debilisar
mi membres e destender mi nerves tam que
yo treme pos li minimal effortie e es aterret
per un ombre. Esque vu save que apen yo
posse regardar trans ti ci micri cliff, sin
esser captet per vertígine?»

Li «micri cliff», sur li bord de quel il ha
jettat se tam ínuidosmen por reposar, in
tal maniere que li partie max pesos de su
córpor superpendet, e que il esset securat
contra cade solmen per li punctu de apoya
quel prendet su cude sur li extrem e glissant
bord, — li «micri cliff» elevat se súper un
apert precipitie de nigri brilliant roccas quelc
quin- til six-deci cent pedes ex un cáos de
roccas situat in bass de nos. Por necos in li
munde yo vell voler hasardar me un demi-
dozen de yards vers li bord. In veritá, yo
esset tam profundmen excitat per li dangerous
situation de mi compano que yo lassat me
cader in plen longore sur li suol, accrocante
me a quelc vicin arbustes, ne audaciante mem
levar ocles vers li ciel, durantque yo in
van luctat por liberar me del idée que li
furor del vent indangera li fundamentes self

del monte. Yo consumat quelc témpor a inrasonar me e trovar coragie por sedentar me e regardar in li circumage.

«Vu deve superar ti ci chimeres», dit li guide, «nam yo ha conductet vos ad ci por far vos vider max bon possibil li teatre del eveniment quel yo mencionat vos — e por racontar vos li tot historie con li scene self sub vor ocles».

«Noi es nu», il continuat in un maniere minucios quel caracterisat le — «noi es nu sur li coste self de Norvegia — al 68-m gradu de latitudine — in li grand provincie de Nordland — e in li lugubri district de Lofoden. Li monte, sur li sómmit de quel noi side es Helseggen, li Nubos. Nu ples levar vos un poc plu alt — ples accrocar vos al gazon si vu senti cap-tornagie — nu — e ples regardar trans li cintur de vapores sub noi in li mare.»

Yo regardat vertiginat e videt un vast expansion del ocean, li aqua de quel havet un tam tinti color que yo strax rememorat me li Mare Tenebrarum del Nubian geographo. Un panorama plu deplorabilmen desolat quam li homan imagination posse concepter. A déxter e a levul, tam lontan quam li ocles pos-

set attiñer, extendet se quam valles del mund, lineaas de horribilmen nigri e abrupt cliffes, li tenebros caractere de queles esset ancor accentuat per li undi-ruptie quel battet contra les su blanc e horribil crestes eterni-men ululante e muiente. Just in facie del promontorie sur li sómmit de quel noi esset plassat, e in un distantie de quelc quin o six milies in li mare, on videt un micri insul de aspectu desert; o plu bon su position esset discernibil secun li impetuositá del undi-ruptie in quel it esset envelopat. Circa du milies plu proxim al terre saliat un altri insulett, hideosmen petros e steril e circumdat in di-vers distanties per un gruppe de nigri roccas.

Li aspectu del Ocean in li spacie inter li insul plu distant e li coste havet alquó extra-ordinari in se. Malgré que in ti momente self sofflat vers li terre un brise tam fort que un brigg, lontan in li larg mare, capeat sub du-plic reffat storm-segles e constantmen plon-geat su casco sub li undes, tamen on ne havet ci necos simil a un regulari undeada, ma sol-men un curt, viv, coleros bollida de aqua in omni directiones — quam in despite al vent. Tre poc de scum, except in li immediat vic-nitá del roccas,

«Li insul plu distant,» reprendet li old mann, «che li Norwegianes es nominat Vurrg. Ti in medi-via es Moskoe. Ti quel es un milie ad nord es Ambaaren. Ta es Islesen, Hotholm, Keildhelm, Suarven e Buckholm. Plu lontan, inter Moskoe e Vurrg, es Otterholm, Flimen, Sandflesen e Stockholm. Tel es li ver nómimes de ti ci locs — ma proquó on ha judicat necessi nominar les omnes, to ne posse comprender ni vu ni yo. Esque vu audi quelccos? Vide-vu un change in li aqua?»

Noi esset nu circa deci minutes sur li sómmít de Helseggen, ad u noi hat ascendet departente del interior de Lofoden, talmen que noi ne posset appercepter li mare ante quam it ha apparit nos bruscmen del sómmít. Durantque li old mann parlat, yo havet li perception de un bruida tre fort e gradualmen crescent quam li muida de un immens trupp de buffles in un prerie de America; e in li sam moment yo remarcat sub nos changear se rapidmen li caractere del mar, quel li marineros nomina clapotant, in un flue quel precipitat se ad ost. Ancor durantque yo regardat, li current ha prendet un rapiditá monstruos. Chascun momente crescentat su rapiditá — su cap-tornant impetuositá. In

quin minutes li tot mare, til li Vurrgh, esset flagellat per un indomitabil furie; ma li maximal fracass esset inter Moskoe e li coste. Ta li vast lette de aqua, sulcat e cicatrisat per mill currentes opposit, eclatat subitmen in un frenetic convulsion — halotant, boliant, sifflant, — girant in gigantic e innumerabil virles, tornante e precipitante se vers ost con un rapiditatá quel li aqua posse attiñer exceptional solmen in precipitant cadidas.

In quelc minutes evenit sur li scene un altri radical alteration. Li general superficie devenit un poc plu glatt e li virles fe perdir se un pos un, durantque prodigos bandes de scum fe apparir ta u on ne ha videt teles til nu. Ti ci bandes in fine, extendet in grand distanties e combinante se reciprocmen, adoptet un movement giratori del aquietat virles e semblat formar li gérmin de un altri tal plu vast. Subitmen, tre subitmen, ti ci prendet un distiñt e definit existentie in un circul de plu quam un milie in diametre. Li bord del turbul esset marcat per un larg cin tur de luminos scume; ma ni un particul de it ne glissat in li fauc de ti terribil funel, li interiore de quel, tam lontan quam li ocles posset penetrar, esset un polit, brilliant vall

liquid de carbon-colore, inclinat al horizont ye circa 45 gradus, circulant in vertiginos hasta sub influentie de un movement turbulent e emissent in li aer un voce horrificant, medi un cria, medi un rugiement, un tal quel mem li potent cataract de Niagara nequande hat elevat vers li ciel in su convulsiones.

Li monte tremet in su base self, e li rocc chancelat. Yo jettat me sur li plat ventre e accrocat me al scars gazon in un excess de nervos agitation.

«To ci,» yo dit finli al old mann, «ne posse esser altri cose quam li grand turbul de Maelstrom.»

«On nomina it quelcveces talmen,» dit il. «Noi, Norwegianos, nomina it li Moskoe-strom, secun li insul Moskoe in su medie.»

Li descritiones ordinari de ti turbul nequant hat preparat me a to quo yo videt. Ti de Jonas Ramus, quel forsan es li max detaillat de omnis, ne posse dar plu quam un debil idée ni pri li magnificentie ni pri li horrore del scene — ni pri li feroci e trublant sensation del *novitá* quel confuse li spectator. Yo ne save de quel punctu de vide li mencionat scritor ha observat it, ni in quel tempor; ma it ne posset esser ni del sómmit de Helseg-

gen, ni durant li storm. Tutvez existe quelc passagies de su descrition, queles posse esser citat pro lor detal'es, benque lor effecte es tro debil por dar un plen impression del spectacul.

«Inter Lofoden e Moskoe,» il di, «li profundore de aqua es inter triant-six til quarant brassades; ma del altri látere, apu Ver (Vurrg), ti ci profundore decresce in tant mesure que it ne dá convenient passage por un nave sin ducter it in dangere de naufragie sur li roccas, quo posse evenir mem in li max calm tempe. Durant li alt maréa, li currente jetta se in li spacie inter Lofoden e Moskoe con un tumultuos rapiditá, ma li rugiement de su impetuos reflut in li mare es apen egalat per ti del max bruient e terribil cataractes — li bruida es audibil ye pluri milies, e li turbules o abysses have un tal extension e profundore que, si un nave intra in li region de su attraction, it es inevitabilmen absorptet e intrenat til fund, e ta it es ruptet in pezzes contra li roccas; e quando li current relaxa se, li fragmentes es rejettat sur li superficie. Ma ti intervalles de tranquilitá eveni solmen in li torna de flut e reflut, e in calm tempe, e pos un quart de hor

admaxim su violentie retorna gradualmen. Quande li current es max impetuos e su furie infortiat per un storm, it es dangerous approximar se mem ye un milie norvegian. Botes, yacts e naves esset intrenat pro ne har gardat se venir in li camp de su attraction. It eveni anc sat sovente que balenes veni tro proxim al current e es mastrizat per su violentie, e it es impossibil descrir lor muivement e bramada in lor van efforties por liberar se. Unvece un urs, provante svimar de Lofoden til Moskoe esset captet per li «strom» e intrenat in fund; il rugit tam terribilmen que on ha audit le del rivage. Grand truncks de pines e abietes absorptet per li current, reappari ruptet e dislacerat in tant que on vell dir que ili ha pussat crines. To demonstra clarmen que li fund consiste in acut roccas, sur quel ili esset rulat ci e ta. Ti «strom» es regulat per li flut e reflut del mar — it changea constantmen alt e bass aqua chascun six hores. In li annu 1645, in matin del soledi de Sexagesima, it rabiat con tant fracass e impetuositá que mult petres del domes sur li rivage cadet del mures.»

Quo concerne li profundore del aqua, yo ne comprende qualmen on posset capter sa-

ventie pri it in li immediat vicinitá del turbul. Li «quarant brassades» deve relater solmen li parties del canal proxim al coste o de Moskoe o de Lofoden. Li profundore in li centre del Moskoe-strom deve esser incom-mesurabilmen plu grand; e null plu bon pruve de ti fact es necessi quam ti quel on posse obtener per jettar un regard obliqui in li abyss del turbul quando on trova se sur li max alt sómmit de Helseggen. Spectante de ti pic in li Phlegethon ululant ta in bass, yo ne posset retener me de subrider pri li simplicitá con quel li honest Jonas Ramus raconta, quam pri un cose desfacilmen credibil, li anecdotes pri li balenes e urses; nam, in fact, it semblat me quam cose self-evident que nave de linea mem li max grand possibil, arrivant in li region de ti ci mortal attraction vell posser resister ci tam poc quam un plummets resiste al uragan e vell never desapparir in tut e strax.

Li provas por explicar ti ci phenomen — de queles quelcun, yo rememora, ha semblat me esser sufficient plausibil in letura — nu havet un aspecte tre different e tre poc satisfant. Li explication generalmen acceptet es ti que it, sam quam li altri tri mici turbules

apu li Ferroe-insules, «ne have un altri cause quam li collision del undes ascendent e descendant secun li flut e reflut along un crest de roccas e riffes queles instretta li aquas in tant que ili precipita se in cataractes; e que, talmen, plu li maréa leva se, plu li caddida es profund e que li resultate natural de to es un turbul o virle, li prodigos suc de quel es sufficient conosset per max simplic experimentes.» Tel es li paroles del Encyclopaedia Britannica. Kircher e autres imagina que in li centre del canal de Maelstrom es un abyss penetrant li globe e finient in un cert region tre distant — un allusion al Golf de Bothnia esset fat un poc tro decisivmen in un casu. Ti ci opinion, insignificant in se self, esset ti a quel, spectante, mi imagination consentit max voluntarimen; e, mencionante it al guide, yo esset sat surprisat audiente le dir que, benque li opinion che li Norwegianos pri ti ci thema presc generalmen es un tal, it malgré to ne es li su. Quant al unesim idée, il confesset su incapabilitá comprender it; e in to anc yo consentit con il — nam, benque convictiv sur li paper, it devebit totalmen incomprendibil e absurd in medie del tonnerada del abyss.

«Nu vu ha videt bon li turbul,» dit li old
mann, «e si vu vole repter detra ti ci rocc
por venir sub li vent e por diminuer li fra-
cass del aqua, yo va racontar vos un histo-
rie quel va convicter vos que yo deve saver
quelcos pri li Moskoe-strom.»

Yo plazzat me quam il desirat, e il comen-
sat:

«Yo self con mi du fratres, noi possedet
un barca piscatori taclat quam scune de cir-
ca settant tonnes, in quel noi esset accus-
tomat piscar inter li insules detra Moskoe,
proxim a Vurrg. Omni violent turbules del
mar dá un bon piscagie si on fa it in témpor
opportun e si on have li coragie audaciar it,
ma inter omni homes del coste de Lofoden,
noi tri esset li sol qui ha practicat nor regu-
lari mestiere ear al insules, quam yo dit vos.
Li usual piscerias es mult plu infre vers li
sud. Ta on posse capter pisces in omni ho-
res, sin riscar tro mult, e pro to ti plazze es
preferet. Ma li plazze selectet ta supra inter
li roccas dá ne solmen pisces de max fin sor-
te ma anc in plu grand abundantie, talmen
que noi sovente ha captet in un sol die plu
mult quam li timides in li mestiere posset
collecter in un semane. In fact, noi ha fat de

it un specie del speculation desesperat — li risc del vive remplazzat li labor, li coragie viceat li capital.

«Noi fe protecter nor barca in un micri bay sur li coste circa quin milies ad supra de ci; e it esset nor custom, in bell tempe, profitar del intervall de deciquin minutes por traversar li principal canal del Moskoe-strom, plu supra del fore, e poy jettar ancre alcú in proximitá de Otterholm o Sandflesen, u li virles ne es tam violent quam altriloc. Ta noi fe expectar approximativmen til li nov acalmie del aqua, secun nor evaluation, por retornar ad hem. Noi nequande ha aventurat nos in li expedition sin un stabilisat vente lateral por ear e venir — sin un tal quel dat nos securitá de ne extiñer se avan nor retorne — e noi rarmen ha errat in ti ci punctu. Du veces durant six annus noi esset fortiat star li tot nocte ye ancre in consequentie de un total calmie, quo vermen es un rar casu just in nor region; e un altri vece noi devet restar sur plazze presc un tot seman, afamat til morte, pro un storm quel comensat sofflar in brev témpore pos nor arriva e quel rendit li canal tro stormos por traversar it. Ye ti occasion noi vell har esset drivat in li

larg mare malgré omnicos, (nam li virles jettat nos ci e ta tam violentmen que in fine nor ancre devenit inclar e noi comensat dri-var), si noi ne vell esset forportat in un de ti innumerabil travers-currentes queles forma se hodie ci e deman altriloc, e quel drifvat nos sub li vent de Flimen, ú, per bon hasard, noi posset anclar.

«Yo ne posse racontar vos ni li duantesim parte del desfacilitás queles noi incontrat ,in ti pisc-grund' — it es un mal region mem durant bon tempe — ma noi ha sempre savet escapar al Moskoe-strom self sin accident; sovente tamen li cordie montat me in li gurgul si noi esset un minute in avans o in retard coram li acalmie. Quelcveces li vent ne esset tam fort quam noi pensat in li momento del start e tandem noi avansat minu rapidmen quam noi volet, proque li current rendit nor barca ínguvernabil. Mi fratre majori havet un filio de deciott annus e yo self havet du vigoros garsones. Ili vell har esset un grand assistentie in simil casus, sive in li usation del remes, sive poy in li pisca-da, ma, benque noi consentit riscar nor vi-ves, noi ne havet li cordie lassar li yunes subear li dangere — nam, omnicos bon consi-

derat, it *esset* un horribil dangere, to es pur veritá.

«It ha nu passat tri annus minu quelc dies quando evenit quo yo va racontar vos. It *esset* in li 10-m die de juli 18—, un die quel li homes de ti ci pais nequande va obliviar, — nam it *esset* un die in quel sofflat li max terribil uragan quel alquande venit del ciel; tamen, durant li tot matin e mem long ancor in li ante-midí noi havet un dulci e constant brise de sud-ost, durantque li sole lucet superbi, talmen que ni li max old marinero inter nos ne posset previder quo ha arrivat.

«Noi tri — mi du fratres e yo self — noi hat traversat til li insules circa ye clocca du de post-midí, e noi bentost hat cargat nor navett per bonissim pisces, queles, quam noi omnis remarcat, *esset* mult plu abundant in ti die quam noi hat jamá videt to. It *esset* just clocca sett *ye mi tasc-horloje* quandé noi levat li ancre e startat vers hem, por traversar li max dangeros del currentes durant li acalmie del aquas quel noi savet evenir ye clocca ott.

«Noi departet con un frisc brise in styrbord e durant quelc témpore noi avansat ye grand distantie sin revar pri dangere, nam, in fact,

noi ne videt ni li minimal cause por timer it. Subitmen noi esset jettat a detra per un salt de vent quel venit de Helseggen. To esset tre extraordinari — un cose simil til nu ne-quande hat accident nos — e yo comensat sentir un desplesur sin saver exactmen pro quo. Noi tornat li bote secun li vent, ma noi ne posset avansar pro li virles, e yo just volet proposir retornar al ancragie, quande, regardante a detra, noi videt li tot horizont covrit per un singulari nube de cuprin colore, quel montat con un consternant rapiditá.

«Interim li brise quel hat sofflat nos in li nase aquietat se e noi restat in total acalmie drivante in omni directiones. Ma ti ci statu de coses ne durat sat long por dar nos tempore reflecter pri it. In minu quam un minute li storm esset súper nos, — in un duesim li ciel esset totalmen covrit — e caus to e pro li volant aqua it devenit subitmen tam obscur que noi ne posset vider nos reciprocmen in li chalupe.

«Voler descrir un tal uragan quel nu sofflat vell esser un follie. Li max old marinero de Norvegia nequande experit alquó simil. Noi hat abassat omni nor segles ante quam li choc del vent posset capter nos; ma ja con

li unesim borrasc nor du mastes eat trans bord quam forsegat, — li grand mast forportante mi max yun fratre quel hat ligat se a it pro securitá.

«Nor bote esset certmen li max levi ludett quel jamá glissat sur li mar. It havet un totalmen plan deck con un unic micri luca ye li proa e noi esset sempre acustomat cluder it solidmen durant li traversament del Strom, un bon precaution in un mar bollient. Sin ti circumstantie noi strax vell har eat til fund — nam noi esset litteralmen sepultet sub aqua durant quelc momentes. Qualmen mi fratre majori escapat al perition yo ne posse dir, nam yo nequande trovat occasion por inquestar le. Por mi part, apen hante lassat li foc-segle, yo jettat me a platt ventre sur li deck, li pedes contra li strett fals-bord del proa e li manus accrocat a un añnel-bolt proxim al pede del foc-mast. Li pur instinct hat fat me acter talmen — quo índubitabilmen esset li max bon cose quel yo hat posset far — nam yo esset tro consternat por pensar.

«Durant quelc momentes noi esset completmen inundat, quam yo dit vos, e durant ti témpor yo retenet mi respiration e cramponat me al bolt. Quande yo ne posset res-

tar talmen plu long, yo erectet me sur li genus, tenente me sempre bon con li manus e talmen yo attiñet clar cap. Alor nor micri chalupe de se-self dat un sucuss, just quam un can quel surti ex aqua, e levat se partli supra li mar. Yo effortiat tandem sucusser de me max bon possibil li stupore quel dominat me til nu, e collecter mi sensus por vider quo vell esser a far, quando yo sentit que alqui captet mi brass. It esset mi fratre majori, e mi cordie saltat pro to de joy, nam yo credet le desapparit trans li bord — ma in li secuent momente mi tot joy changeat se in horrore — quando il posit su bocc sur mi orel'e e exclamat li unic parol: Moskoe-strom!

«Nequi mey voler saver quo yo sentit inti ci moment. Yo frissonat del cap til pedes quam captet per un max violent access del febre. Yo sufficientmen comprendet quo il opinet per ti sol parol — yo savet bon quo il volet far me comprender. Con li vent quel nu drivat nos, noi devet esser jettat in li turbul del Strom e necos posset salvar nos.

«Vu percepte que traversante li *canal* del Strom, noi sempre fat un long via in supra circum li turbul, mem in li tempe max calm,

e ancor noi attendet e espiat cuidosmen su aquietation — ma nu noi esset drivat directmen in li fauc self e ancor con un uragan quam ti. „It es cert”, yo pensat „noi va esser ta just in momente del acalmie — to es ancor un micri espera” — ma in li secuent momente yo damnat me self pro esser tam grand follo possente revar ancor pri esperantie. Yo comprendet tre bon que noi esset perdit mem si noi vell esser sur un nave de ninant cannones.

«In ti moment li unesim furie del storm hat diminuet, o forsan noi ne sentit it tant, proque noi fuit avan it, ma in omni casu li mar, quel in comense esset mastrisat per li vent, plan e scumos, levat se nu in veritabil montes. Un singulari change evenit anc in li ciel. Circum nos, in omni directiones it esset semper nigri quam pech, ma presc in supra de nos hat format se un circulari apertur de clar ciel — tam clar quam yo nequande videt to e de un splendid bluore — e trans ti aperture brilliat li plen lun con un eclate quel yo nequande hat conosset. It lucidat omnicos circum nos con li max grand claritat — ma, oh Deo, quel scene e lucidar!

«Yo fat un o du efforties por parlar a mi

fratre — ma, in un maniere quel yo ne posset comprender, li vacarm hat agrandat in tant que yo ne posset far le audir ni un sol parol, benque yo criat con extrem fortie de mi voce in su orel'e. Subitmen il sucussat li cap, devenit pal quam morte, e levat un de su finges quam por dir me: *Escuta!*

«In comense yo ne comprehendet quo il volet dir — ma bentost un hideos pensa inundat me. Yo traet mi horloge ex su tasc. It ne marchat. Yo regardat su cadran in li clar-lun e yo fondet in lácrimes jettante it lontan in li ocean. *It hat stoppat ye clocca sett! Li tempor del acalmie hat passat e li tur-bul del Strom esset in su plen furie!*

«Quande un bote es bon constructet, propimen equipat e ne tro cargat, e quande it ea larg in dur vent, li undes sembla sempre passar sub it — quo appare tre strañi a un hom de terre — e to in li jargon del mar on nomina *cavalcar*. Nu, til tande noi hat grimpat habilmen sur li undeeda, ma presentli un gigantic unde prendet nos per hasard directmen sub li stern-vult e intrenat nos con se — up — up quam til li ciel. Yo nequande vell har credet que un unde posse montar tam alt. E poy noi esset balayat in bass per un

glissada e un plongeada, quel causat me nausea e vertigine quam si yo in somnie vell cader de un alt monte. Ma del culmin del unde yo jettat un rapid regard circum me — e ti sol regard sufficet. Yo reconosset in un seconde exactmen nor position. Li funel del Moskoe-strom esset circa un quart de milie direct avan noi, ma it similat al ordinari Moskoe-strom tam poc quam li virl quel vu just nu videt, simila a un circulation de molin. Si yo ne vell har savet u noi es e quo noi have a expectar, yo ne vell har reconosset li circumage. Tel quel yo videt it, yo cludet involuntarimen li ocles pro horror. Mi palpebres serrat se per se self quam in un spasma.

«It ne passat mem du minutes e noi sentit subitmen li unde aquietar se e noi esset envelopat de scum. Li barc fat un brusc demitiona a bacbord e lansat se in ti nov direction quam fulmin. In li sam instant, li rugiment del aqua perdit se in un specie de strident clamore, — un tel son quel vu posse concepter imaginante que li ventiles de pluri milles de vapor-naves lassat escapar simultanmen lor vapor. Noi esset alor in li cintur del undi-ruptie quel sempre circumda li tur-

bul; e yo pensat naturalmen que in un secon.
de noi va plongear in li abyss — in li fund
de quel noi posset vider solmen indistinct
men caus li consternant rapiditá quel intre
nat nos along it. Li bote semblat ne plongear
in li aqua, ma rasat it quam un bul de aqua
sur li superficie del unde. Noi havet li turbul
in styrbord e in bacbord levat se li vast
ocean quel noi hat just abandonat. It stat
quam un enorm vall tordent se inter nos e li
horizont.

«It Mey apparer strañi, ma alor quando
noi esset in li fauc self del virl, yo sentit plu de
sangue-frigore quam quando noi hat approxi
mat nos a it. Renunciante a omni esperantie,
yo esset liberat de un grand parte de ti ter
rore quel descoragiat me in comense. Yo
supposi que li desespera indurat mi nerves.

«Vu va prender to forsan quam un fanta
ronada — ma quo yo dit vos es ver — yo
comensat reflecter quel magnific cose it vell
esser morir in un tal maniere, e quam foll
it vell esser ocupar me nu de un tal meskin
interesse quam es mi individual vive in facie
de un tant miraculos manifestation del po
tentie divin. Yo crede que yo rubijat pro
honte quando ti idée traversat mi sp̄ritu. Pos

curt témpor yo esset obsedet per max ardent curiositá pri li turbul self. Yo sentit positivmen un desir explorar su profundores, mem ye precie del sacrificie quel yo devet far; e mi max principal chagrin esset li pensa que yo nequande va posser racontar a mi old camarades li mysteries queles yo va vider. It esset, sin dúbita, singulari pensas a ocupar li spíritu de un mann in un simil extremítá, e yo depos tande havet ja sovente li idée que li rotationes del bote circum li abyss hat fat me un poc ínconsiderat.

«It esset anc un altri circumstantie quel contribuet a restaurar mi self-possession, it esset li cessation del vent, quel ne plu posset attiñer nos in nor present situation — nam, quam vu self save, li cintur de scum es considerabilmen sub li nivell general del ocean, e ti ultim ascendet nu súper nos quam un alt e nigri montañe-crest. Si vu nequande esset sur mare durant un fort storm vu ne posse far vos un idée pri li confusion del mente occasionat per li simultan action del vent e del spruzz-scum. It acieca vos, asurdisa vos e suffoca vos e priva vos del facultá acter o reflecter. Ma noi esset nu, in grand mesur, liberat de ti embarasses — just quam on ac-

corda al criminales condamnat a morte in lor prison quelc micri favores, refusat les avan li pronunciation del verdict.

«Quant vezes noi fat li circuit along li cintur es impossibil dir. Noi curret rond e rond durant circa un hor, volante plu quam flottante, descendente gradualmen plu e plu al centre del turbul, sempre plu e plu proxim a su horribil intern limit. Durant li tot témpor yo ne hat laxat li annel-bolt. Mi fratre esset sur li stern, accrocat a un micri vacui baril quel esset solidmen ligat sub li covrit stern-vult, e quel esset li sol object ne balayat súper bord quandé li squall unesimli atañet nos. Quande noi hat approximat al margell del abyss, il forlassat li baril e tendet capter li annel quel, in li agonie de su terror, il effortiat tirar ex mi manus, proque it ne esset sufficient larg por dar a nos ambi un secur support. Yo nequande hat experit un dolor plu profund quam vidente le far un tal action — benque yo videt bon que alor il esset insensat e que li pur horror ha fat de le un furios follo. Támen yo ne provat dispu tar le li plazze. Yo savet que it es tutmen egal a qui de nos appartene li annel, yo las sat le li bolt e yo eat al baril. To ne esset

desfacil a far, nam li chalup filat in rond con sufficient stabilitâ e sur rect kil, — chance-
lant solmen ci e ta pro li immens impetu e bolliment del turbul. Apen yo hat securat me in mi nov position noi fat un brusc deflanca a styrbord e precipitat nos li cap ad avan in li abyss. Yo murmurat un rapid prega a Deo, e yo pensat que omnicos es finit.

«Proque yo subeat al nauseant vertigine pro li descense, yo cramponat me instinctiv-
men plu fort al baril e cludet mi ocles. Dur-
tant quelc secondes yo ne audaciat aperter
les, proque yo expectat un momentan des-
truction, astonante que yo ne es ja in li mor-
tal agonie del immersion. Ma moment pos
moment passat. E yo vivet ancor. Li senti-
da de cadida ha cessat; e li moventie del
nave similat tre a to quo esset antey in li
cintur de scum, con ti exception solmen que
li bote nu jacet plu inclinat. Yo reprendet
coragie e regardat ancor un vez li scene.

«Nequande yo va obliviar li sensations de terrore, de horror e de admiration con queles yo regardat circum me. Li bote sem-
blat suspendet quam per magie in demî-via
del pent, sur li superficie de un funel de vast
circumferentie e de un immens profundore,

li flancs de quel, perfectmen polit, vell posseser esser prendet quam del eben, sin li vertiginant rapiditá con quel ili girat e li scintillant e horribil claritá quel ili reflectet sub li radies del plen lun, defluent in un fluvie de aur e de splendor del circulari apertur, ja descrit de me, along li nigri mures e penetrant mem til li max profund profundores del abyss.

«In comensa yo esset tro confus por observar quelccos con accuratesse. Li explosion general de ti terrific magnificencie esset omnicos quo yo posset vider. Támen, quando yo revenit un poc a me, mi regard tornat se instinctivmen vers li fund. In ti direction yo posset obtener un vide sin obstacul pro li maniere in quel nor chalup esset suspedent sur li inclinat superficie del abyss. It curret sempre sur plan kil — quo significa que su deck format un plan parallel con li superficie del aqua — ma ti ci descendet in un declive plu quam de quaranti-quin gradus, talmen que noi semblat jacer sur nor flancs. Tutvez, yo ne posset impedir me remarcar que yo havet apen plu grand desfacilitá retener me per manus e pedes in ti ci situation quam si noi vell esser sur un plan

horizontal, e to, yo supposi, es attribuend al rapiditá con quel noi circulat.

«Li radies del lun semblat serchar li extrem fund del profund fauc; tamen yo ne posset distiñer necos precismen pro un spess nebul in quel omnicos esset envelopat, e súper quel planat un magnific íris-arc, simil a ti strett e vacillant pont quel li Musulmanes affirma esser li sol pedvia inter li Témpor e li Eternitá. Ti nebul o scum volant esset sin díbita causat per li conflict del grand mures del funel quando ili incontrat se in li fund, nam li ululada quel montat de ti nebul vers li ciel yo ne vell provar descrir.

«Nor unesim glissa in li abyss self, fro li cintur de scum hat portat nos a un grand distantie sur li pent, ma nor posteriori descense decisivmen ne esset proportionat a to. Noi circulat sempre e sempre voltigeante — ne in un movement uniformi — ma in captornant saltas e sucusses queles lansat nos quelcvez solmen a quelc cent yards — quelcvez presc tra li complet circuit del turbul. Li descense ad bass de chascun revolution esset lent, ma tre perceptibil.

Regardante circum me sur li larg deserte del liquid eben quel portat nos, yo apercep-

tet que nor bote ne esset li sol object in li in-brassada der túrbul. Supra e infra de nos on videt fragmentes de naves, grand masses de carpental'a e árbor-truncs, apu mani coses plu micri, teles quam pezzes de mobiliares, fractet buxes, barils e daubes. Yo ja ha descrit vos li ínnatural curiositá quel ha substituet se a mi anteriori terrores. It semblat me augmentar se con li incessant approximation de mi horribil destin. Yo comensat nu contemplar con un strañi interesse li numeros cozes queles flottat in nor companie. Yo *devet* esser in delirie, nam yo serchat un sorte de *amusament* in li speculation pri li relativ rapiditás de lor divers descenses vers li scum in bass. Yo surprisat me unvez dir a me self: „Ti abiet va certmen esser li unesim cose quel va far su horribil plongeada por desapparir,” — e yo esset deceptet trovante que li vrec de un hollandes mercant-nave devansat it e plongeat li unesim. Pos long témpor, pos har fat divers conjectures de ti nature, e constantmen decepet, ti fact — li fact de mi invariabil miscalculation — jettat me in un serie de reflexiones queles fat denov tremblar mi membres e batter pesosmen mi cordie ancor unvez.

«It ne esset un nov terror quel affectet me talmen, ma li aurora de un esperantie tre excitant. Ti esperantie surtit partli del memo-
rie, partli del present observation. Yo reme-
morat li grand diversitá del flottant materi-
ale dissemat sur li coste de Lofoden quel es-
set absorptet e revomit per li Moskoe-strom.
Li plu grand parte de ti articles esset dis-
ruptet in maniere max extraordinari — dis-
lacerat, excorticat, in tant que ili havet li
apparentie de fustes plen de splittres — ma
yo rememorat distinctmen que inter ili esset
quelcunes quel tutmen ne esset desfigu-
rat. Yo posset nu explicar me ti ci differentie
solmen supposiente que li fragmentes excor-
ticat esset li sol queles esset *completmen*
absorptet — durantque li autres hat intrat
in li túrbul in li periode avansat del ma-
réa, o, intrante hat descendet, pro quel-
cunc rason, tam lent que ili ne ha attiñet
li fund avan li retorne o del flut o del reflut
— secun li casu. Yo conceptet li possibilitá
que, in ambi du casus, ili posset retromontar
circulante denov til li nivell del ocean, sin
subear li fate de teles quel esset intrenat phu
temporanmen, o absorptet phu rapidmen. Yo
fat talmen tri important observations. Li

unesim esset que, generalmen, plu li cörper esset grand, plu rapid esset su descense; li duesim, que che du masses del sam extensiōn, li un spheric e li altri de *quelcunc altri form*, li rapiditá del descense esset superior che li sphere; li triesim, que che du masses del sam volúmīne, li un cylindric e li altri de *quelcunc altri form*, li cylindre esset absorptet max lentmen. Depos mi salvation, yo havet divers conversationes pri ti ci thema con un old scol-mastro del district; e just de le yo apprendet li usation del paroles „cylinder” e „sphere”. Il explicat me — benque yo ja obliariat li explication — que to, quo yo observat esset in fact li natural consequentie del form del fragmentes flottant, e il demonstrat me pro quo un cylindre flottant in un virle presenta plu grand resistentie a su sucion e es attraet con plu grand desfacilitá quam un cörper de volúmīne egal ma de un altri form quelcunc.*

«Ci esset un circumstantie alarmant quel infortiat ti observationes e interessat me in explotar it e to esset que che chascun revo-

* Vide Archimedes „De Incidentibus in Fluido”,
— lib. 2.

UN DESCENSE IN LI MAELSTROM 33

Iution noi passat avan un baril o un yard o un mast de nave, e que li majorité de ti objectes flottant in nor nivell quand yo unsimvez apertet li ocles sur li miracules del türbul, esset nu situat plu alt súper nos e semblat har movet se solmen poc de lor situation anterior.

«Yo ne plu long hesitat pri quo yo devet far. Yo resoluet ligar me securmen al aquabaril a quel yo sempre ancor tenet me, cu par li cordes tenent e jettar me con it in li aqua. Yo attraet li attention de mi fratre per signes monstrante le li barils flottant proxim de nos e yo fat omnicos quo esset in mi forties por far le comprender quo yo vole provar. Yo pensat pos long témpor que il hat comprendet mi intention, ma, ca it esset ti casu o ne, il sucusset su cap con desespera e refusat mover se de su plazze che li annel-bolt. It esset me impossibil capter le, li necessitá ne admisset plu retardation, e pro to, con un amari angustie, yo abandonat le a su fate, yo ligat me per propri manus al baril per li corde quel fixat it al bote, e precipitat me in li mare sin hesitar un pluri moment.

«Li resultat esset precismen tel quel yo esperat. Proque yo self es ti qui raconta vos

ti ci historie — e vu vide que yo ha escapat — e proque vu ja conosse li maniere in quel ti escapada ha effectuat se e vu posse antecipar omnicos quo yo vell haver ancor a dir vos, yo vole ducter mi historie rapidmen al conclusion. It passat circa un hor depos yo forlassat li chalup, quande, hant descendet a un grand distantie ad bass de me, it fat tri o quar precipitat girationes in rapid successiones, e, forportante con se mi amat fratre, it plongeat li cap ad avan subitmen e por sempre in li cáos del scumos fund. Li baril a quel yo esset ligat descendet presc al démi del distantie inter li fund del fauc e li region u yo saltat trans bord, quande un grand change intrat in li caracter del túrbul. Li pent del mures del vast funel devenit poc a poc minu scarpat. Li giration del virle devenit successivmen minu violent. Gradualmen li scum e li íris-arc desapparit e li fund del abyss semblat elevar se lentmen. Li ciel esset clar, li vent hat aquietat se, e li plen lun descendet radiosmen in li west quande yo retrovat me sur li superficie del ocean, just in vide del coste de Lofoden, e in supra del region u li Moskoe-strom *hat esset*. It esset li témpor del acalmie, — ma li mar levat se

sempre ancor in enorm undes pos li uragan. Yo esset drivat violentmen in li canal del Strom e in quelc minutes yo esset jettat a-long li coste, in li pisc-grunds. Un bote sal-vat me, exhaustet de fatiga, e (quande nu li dangere hat desapparit) mut pro li remembre de ti horrores. Tis qui tirat me al bord esset mi old camarades e companos omnidiari, ma ili ne ha reconosset me sam quam ili ne vell har reconosset un viagero retrovenit fro li land de spirites. Mi capilles queles havet un die in ante un nigrore de corvo, esset albi tam quam vu vide les nu. Ili dit anc que li tot expression de mi physionomie hat chan-geat. Yo racontat les mi historie — ili ne volet creder me it. Yo nu raconta it a vos e yo audacia apen expectar que vu va dar a it plu crede quam li gay pescatores de Lo-foden.»

TOM IV
DE OVRE
BIBLIOTHECA REDACTET IN LI LINGUE
INTERNATIONAL OCCIDENTAL

EDGAR ALLAN POE
UN DESCENSE IN LI MAELSTROM

TRADUCTION DE A. TOMAN
IN COLLABORATION CON SR E. DE WAHL

PRINTAT IN 200 EXEMPLARES
DE QUELES LI PRESENT HAVE
LI NUMERO

in li evocation de horrore sam quam un mastro del harmonios e suggestiv parol.

5. T. G. Masaryk, Democratie e humanità.
Selectet parties ex ovre Revolution mundan. Autorisat trad. de J. Podobský. 1931.
Pág. 23. Precie Kč 2,5; pónd. 20 g.

Li felici liberator e ductor del nation tchecoslovac revela ci li principies, queles sempre ductet su activitá political, e queles culmina in li conviction que li politica ne es separabil del morale.

6. E. de Amicis, Manuel Menendez. Raconte.
Trad. de A. Toman. 1931.
Pág. 38. Precie Kč 3,5; pónd. 30 g.

Un passionos e captivant historie de amore e de orgul'e hispan ex li plum del grand poet italiano, excellent e in styl e in caracteristica del actent personnes.

7. M. Guilbert - A. Deminger, Vocabularium OccFAG por li tomes 1-6 de Ovre. Supplement al Radicarium de Wahl. 1931.
Pág. 32. Precie Kč ; pónd. g.

8. F. M. Dostoiévski, Li Grand Inquisitor.
Va apparir in comensa del annu 1932.

Ovre es printat solmen in 200 numerat exemplares. Li precies indicat es egal al self-custas **sin** porte postal, quel do deve adjnnter se: por singul comensat 50 g Kč 0,5 (0,2 in CSR). Por exemple: che li commenda del

Tomes 1—6, precie	Kč 21,0
porte postal (162 g)	2,0 (0,8)
<hr/>	
In summa	Kč 23,0 (21,8)

Por simplificar li administration li commandas **sin** payament ne es accepiet. Ovre es recevibil che li editoria:

Ovre, Tábor 1006, CSR

post-chee-conto H. Pášma Tábor, 206-209 Praha.

o che li administration de Cosmogloita, 11 Wilsonova, Beno XII, CSR, e che li Agenterias, quel in lor publications anuncia Ovre.

Priateria M. Hrdyšák, Tábor, CSR.